

Dansk Erhvervs NøgletalsNyt

Højeste inflation i 9 år

Af: Cheføkonom Tore Stramer og seniorøkonom Kristian Skriver

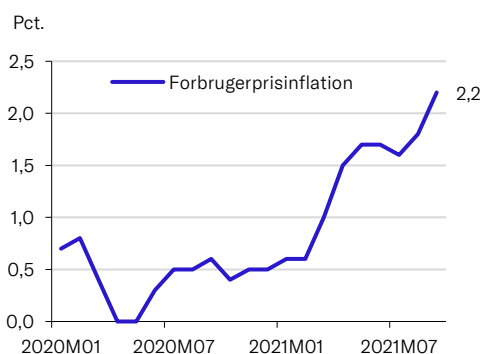
I denne uge er Vismændene kommet med en ny prognose for dansk økonomi, hvor forventningerne til væksten i dansk økonomi opjusteres. Det er generelt en positiv prognose, der understreger, at dansk økonomi er braget ud af coronakrisen med høj vækst.

Vismændene mener samtidig, at der er for meget fart på dansk økonomi. Derfor foreslår Vismændene en større stramning af finanspolitikken end det, som Regeringen lægger op til med Finanslovsforslaget for 2022. Vi deler opfattelsen af, at det er nødvendigt at stramme finanslovspolitikken yderligere til næste år. Vi ser i øjeblikket private virksomheder, der i et stort omfang må sige nej til ordrer pga. mangel på arbejdskraft. Vi mener, at det nu er hensigtsmæssigt at nedbringe den offentlige beskæftigelse, der er steget kraftigt under coronapandemien.

Danmarks Statistik offentliggjorte i denne uge tal, der viser, at eksporten af varer og tjenester steg med 0,8 pct. i juli. Dermed er eksporten i alt steget med 9 pct. i årets første 8 måneder, hvilket betyder, at vi nu har kurs mod den største årlige fremgang i eksporten i 10 år.

I denne uge udkom Danmarks Statistik også med nye tal, der viser, at inflationen var på 2,2 pct. i september. Det er den højeste inflation, der er observeret i Danmark siden november 2012. Inflationen er især trukket op af højere priser på brændstof, el og gas. Når vi skal finde forklaringer på de kraftigt tiltagende energipriser, skal vi kigge mod udlandet. Vi finder også galoperende energipriser hos vores naboer i Europa, hvor en regulær energikrise truer. Der er flere forklaringer på de kraftigt stigende energipriser. Energipriserne er steget kraftigt ovenpå genåbningen af økonomien, der har sikret en genopretning af industriproduktionen, mens den varme sommer med kun lidt regn og vind har ført til mindre produktion af vedvarende energi. Med kolde måneder og behov for varme på radiatorerne ventende forude, kan de stigende energipriser bliver en dyr regning for danskerne. Regningen vil blive ekstra stor for de omkring 400.000 danske husstande, der opvarmes med naturgas. I løbet af det seneste år er naturgaspriserne skudt i vejret med hele 52,8 pct., hvilket er den højeste årlige stigning siden juli 1980.

Nøgletal	Side
Vismændene vil stramme finanspolitikken og have mere udenlandsk arbejdskraft	2
Udsigt til højeste eksportvækst siden 2011	3
Højeste inflation siden november 2012	4
Importpriserne i største stigning siden 2005	5
Mange ledige stillinger i september	6
IMF nedjusterer vækstsøn pga. forsyningskrisen	7

Vismændene vil stramme finanspolitikken og have mere udenlandsk arbejdskraft

De Økonomiske Råd har i denne uge offentliggjort efterårets vismandsrapport. I forhold til den seneste prognose fra d. 1. juni har vismændene opjusteret forventningerne til BNP-væksten i år fra 2,9 pct. til 3,9 pct. Det er en meget betydelig opjustering, der med al tydelighed viser, at sommerens kraftige genopretning har taget de økonomiske vismænd på sengen.

Opjusteringen af prognosen ville tilmed have været betydeligt større, hvis vismændene havde taget højde for den seneste opjustering af BNP-tallene, som Danmarks Statistik præsenterede d. 30. september. Vismændenes BNP-prognose er desværre kun beregnet på baggrund af data frem til og med d. 22. september, og fremstår derfor også allerede en kende forældet her på offentliggørelsesdagen.

De nye højere BNP-tal fra Danmarks Statistik betyder, at vismændenes forventning om en BNP-vækst på 3,9 pct. i 2021 allerede blev nået i første halvår. Selv med nulvækst i både tredje og fjerde kvartal vil BNP-væksten i 2021 ende på omkring 3,9 pct.

Vi er derfor ikke et øjeblik i tvivl om, at vismændene kommer til at opjustere deres vækstprognose for i år endnu engang. Som tingene ser ud nu, så vil vi ikke blive overrasket, hvis BNP-væksten for i år ender omkring et niveau på 4,5 pct. Det vil i så fald være den højeste BNP-vækst, der er registreret siden 1994.

Der er derfor også en risiko for, at vismændene i øjeblikket undervurderer opsvingets reelle styrke og dermed kapacitetspresset i dansk økonomi.

Vismændene vil have strammet finanspolitikken yderligere og foreslår mere udenlandsk arbejdskraft

Vismændene mener ikke, at den planlagte finanspolitiske stramning i 2022 er stram nok. Vismændene vurderer, at finanspolitikken, eksklusiv de midlertidige coronarelaterede tiltag, vil øge den økonomiske aktivitet næste år med 0,5 pct. i forhold til 2019. Det er vismændenes anbefaling, at finanspolitikken i 2022 bør strammes yderligere, så aktivtetsvirkningen bevæger sig i retning af at være neutral.

Dertil foreslår vismændene, at beløbsgrænsen for udenlandske arbejdskraft, der kommer udenfor EU lempes. En øget tilgang af udenlandsk arbejdskraft vil fungere som en redningskrans til dansk økonomi på et tidspunkt, hvor manglen på arbejdskraft er akut i mange brancher.

Udsigt til højeste eksportvækst siden 2011

Danmarks Statistik har i denne uge offentliggjort tal, der viser, at eksporten af varer og tjenester steg med 0,8 pct. i juli. Dermed er eksporten i alt steget med 9 pct. i årets første 8 måneder, hvilket betyder, at vi nu har kurs mod den største årlige fremgang i eksporten i 10 år.

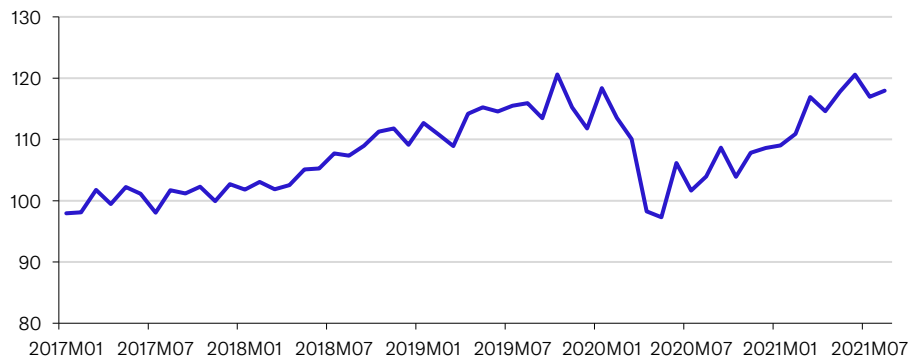
Den stærke fremgang i eksporten skal primært ses i sammenhæng med, at aktiviteten på vores eksportmarkeder er skudt kraftigt i vejret i takt med genopretningen efter coronapandemiens rasen i 2020. Dertil har de danske eksportvirksomheder generelt klarer sig godt hen over coronapandemien.

Aktiviteten i verdensøkonomien er i øjeblikket rødglødende, hvor manglen efter både materialer, varer og arbejdskraft er kraftigt tiltagende. Der er opstået betydelige problemer i de globale forsyningskæder, hvor manglende og forsinkede leverancer, samt kraftigt stigende priser og fragtrater nu er blevet hverdag.

Det er en meget alvorlig udvikling, der risikerer at udløse kraftigt stigende priser og faldende økonomiske aktivitet. Som tingene ser ud nu, så er der desværre udsigt til at der vil være betydelige flaskehalse i den globale økonomi et godt stykke ind i 2022. Vi forventer derfor også, at dele af eksportsektoren går en mere udfordret tid i møde, hvor mangel på både materialer og arbejdskraft vil hæmme produktionen og dermed den samlede økonomiske aktivitet.

Dansk eksport af varer og tjenester, mia. kr., sæsonkorrigeret

Mia. kr.

Kilde: Danmarks Statistik, tabel BBPM

Højeste inflation siden november 2012

Offentliggjorte tal fra Danmarks Statistik viser, at forbrugerprisinflationen var 2,2 pct. i september. Det er en stigning sammenlignet med august, hvor inflationen var på 1,8 pct. Inflationen i september er den højeste siden november 2012, hvor inflationen var 2,3 pct. Inflationen er især trukket op af højere priser på brændstof og el. I løbet af det seneste år er priserne på el steget med hele 15,2 pct., hvilket er den højeste årlige stigning siden december 2008.

Når vi skal finde forklaringer på de kraftigt tiltagende energipriser, skal vi kigge mod udlandet. Vi finder også galoperende energipriser hos vores naboer i Europa, hvor en regulær energikrise truer. Der er flere forklaringer på de kraftigt stigende energipriser. Energipriserne er steget kraftigt ovenpå genåbningen af økonomien, der har sikret en genopretning af industriproduktionen. Dertil skal de stigende elpriser skal blandt andet tilskrives, at sommeren har budt på mindre regn end normalt i Norge og Sverige. Det har tæret på vandmagasinerne hos de nordiske vandkraftværker, der producerer el til blandt andet Danmark, og dermed sendt elpriserne i vejret. Dertil har mindre blæst hen over sommeren ført til mindre elproduktion ved vind.

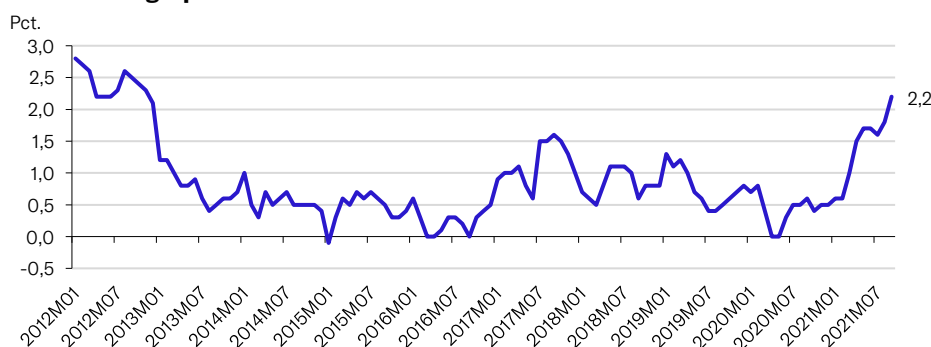
Med kolde måneder og behov for varme på radiatorerne ventende forude, kan de stigende energipriser bliver en dyr regning for danskerne. Regningen vil blive ekstra stor for de omkring 400.000 danske husstande, der opvarmes med naturgas. I løbet af det seneste år er gaspriserne skudt i vejret med hele 52,8 pct. Det er tilmed den højeste årlige stigning siden juli 1980.

Flere pile peger i retning af tiltagende inflation

Selvom inflationen er høj, er det underliggende prispres stadig forholdsvis lavt. Kerneinflationen var i september på 1,3 pct. Men der er dog tendens til tiltagende underliggende prispres, da kerneinflationen var 1 pct. i august.

Der er stor usikkerhed omkring inflationen fremadrettet. Herhjemme er den økonomiske aktivitet sprunget kraftigt i vejret efter vinterens genåbning. Det gør, at virksomhederne efterspørger arbejdskraft i et så stort omfang, at det er vanskeligt at skaffe hænder nok. Dertil har virksomheder svært ved at få varer hjem pga. globale flaskehalse i forsyningskæderne. Globale flaskehalse og mangel på arbejdskraft kan på sigt også sende kerneinflation i et hak op.

Dansk forbrugerprisinflation

Kilde: Danmarks Statistik, tabel PRIS111

Importpriserne i største stigning siden 2005 - kan varsler stigende forbrugerpriser

Offentliggjorte tal fra Danmarks Statistik fredag viser, at det samlede producentprisindeks for varer steg med 19 pct. i september i forhold til samme måned sidste år. Det er den største prisstigning, der er registreret siden juli 2008, altså i over 13 år. Importprisindekset er samtidig steget med 11,8 pct. over det seneste år, hvilket er den største stigning i statistikens historie.

De massive prisstigninger skal ses i sammenhæng med, at priserne lå på et relativt lavt niveau i september 2020 som følge af den delvise nedlukning af samfundet. Men det er langt fra hele forklaringen, da såvel producent- og importpriserne er steget med hhv. 17,4 pct. og 8,2 pct. siden september 2019.

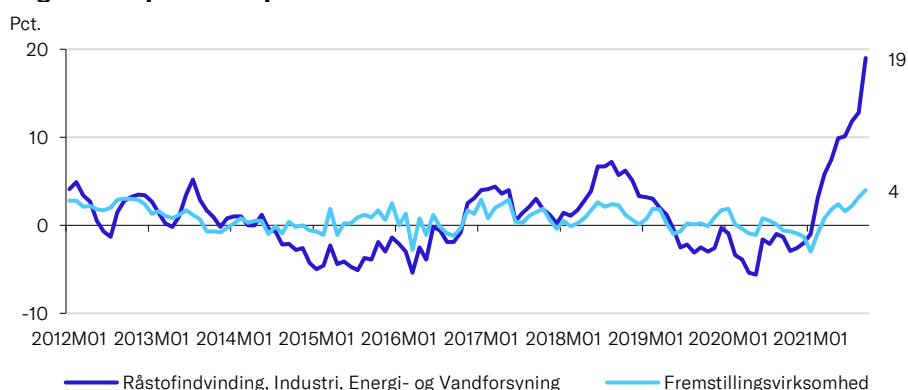
Der er derfor også tale om meget voldsomme og reelle prisstigninger, der nu rammer store dele af dansk erhvervsliv. Det er særligt de massive prisstigninger på energi, der nu har ramt dansk erhvervsliv. Prisen på energiforsyning er således steget med astronomiske 177,3 pct. over det seneste år. Stigningen kan direkte relateres til de meget voldsomme prisstigninger, der har fundet sted på det europæiske energimarked.

Kan øge forbrugerprisinflationen

De kraftigt stigende producent- og importpriser øger virksomhedernes omkostninger og kan i sidste ende løfte forbrugerpriserne mærkbart. Gennemslaget vil dog typisk ske med en vis forsinkelse afhængigt af om stigningen i virksomhedernes omkostninger bider sig fast.

Som tingene ser ud nu, kan det desværre ikke udelukkes, at energipriserne stiger yderligere hen over vinteren. Dertil har de betydelige flaskehalse i den globale forsyningskæde også potentiale til at løfte priserne yderligere på en lang række importvarer. Det betyder desværre også, at der er en tiltagende risiko for at forbrugerprisinflationen kommer til at accelerere yderligere hen over vinteren. Jeg vil ikke blive overrasket, hvis forbrugerprisinflationen stiger yderligere fra det nuværende niveau på 2,2 pct. hen over vinteren. Særligt energipriserne er den helt store joker, der vil kunne tynde såvel virksomhederne som forbrugernes omkostninger hen over vinteren.

Årlig vækst i producentpriser for danske varer

Kilde: Danmarks Statistik, tabel PRIS4315

Mange ledige stillinger i september

Offentliggjorte tal fra Jobindsats viser, at antallet af ny opslåede stillinger i september nåede det tredjehøjeste nogensinde, kun overgået af maj og juni i år. Korrigeret for normale sæsonudsving satte antallet af ny opslåede stillinger tilmed en suveræn rekord i september. Der blev således slået hele 33.400 nye stillinger op i september, hvilket er det suverænt højeste niveau i statistikens levetid siden 2004.

Den massive fremgang i antallet af ledige stillinger viser med al tydelighed, at trykket på arbejdsmarkedet fortsat er stigende. Det nuværende høje antal ledige stillinger viser med al tydelighed, at virksomhederne i øjeblikket leder med lys og lygte efter ny ledig arbejdskraft. Virksomhedernes rekrutteringsbestræbelser er dog desværre ofte forgæves, og manglen på arbejdskraft er i flere brancher nu rekordhøj.

Det er bekymrende, da den store mangel på arbejdskraft i øjeblikket hæmmer produktionen i flere virksomheder. Virksomhederne kan simpelthen ikke få den arbejdskraft de har brug for.

Det er derfor også en akut opgave for landets politikere, at lave hurtige reformer, der øger arbejdsuddet mærkbart. Der skal åbnes op for mere udenlandsk arbejdskraft, og den offentlige beskæftigelse skal igen nedbringes fra det nuværende rekordhøje niveau. Alternativt risikerer vi, at det nuværende økonomiske opsving får et en brat afslutning og ender i en ny lavkonjunktur.

IMF nedjusterer vækstkøn pga. forsyningskrisen

IMF har i denne uge offentliggjort en dugfrisk prognose for verdensøkonomien. Det er desværre en prognose, der byder på en række nedjusteringer som følge af de nuværende flaskehalse i den globale forsyningskæde. Umiddelbart har IMF kun nedjusteret forventningerne til den globale vækst i år fra 6,0 pct. til nu 5,9 pct. Nedjusteringen dækker dog desværre over, at vækstudsigterne har fået et hak over tuden på en række af vores eksportmarkedet. IMF ser nu mindre optimistisk på vækstudsigterne i både USA og Tyskland, hvor skønnet for BNP-væksten i år er blevet barberet ned med henholdsvis 1 pct og 0,5 pct.

Det er en betydelig nedjustering, der giver en kedelig påmindelse om, at de nuværende flaskehalse i den globale forsyningskæde desværre har potentiale til at bremse det globale opsving mærkbart. Udfordringer er tilmed særligt udtalte i Tyskland, hvor op i mod 70 pct. af industrivirksomhederne melder om, at materialemangel begrænser produktionen i øjeblikket.

Det er dog vigtigt at pointere, at IMF ikke forventer at de nuværende forsyningsproblemer bider sig fast og afsporer det globale opsving. IMF forventer således en fortsat solid vækst i verdensøkonomien på 4,9 pct. i 2022. Så selvom de nuværende forsyningsproblemer giver nogen bump på vejen, så er der som udgangspunkt udsigt til et fortsat solidt opsving i verdensøkonomien. Det gælder også for vores største eksportmarkeder.

Vi forventer derfor også fortsat, at eksporten bliver en helt central drivkræft for væksten i dansk økonomi både i år og næste år. En samlet fremgang i eksporten på ca. 7,5 pct. i år og 6 pct. næste år er bestemt ikke utænkeligt. Det vil i så fald være den største fremgang i eksporten, der er registreret siden 2006, altså i 15 år. Tilbage i 2006 steg eksporten med 10,2 pct.

Kontakt

Henvendelser angående Dansk Erhvervs NøgletalsNyt kan ske til cheføkonom Tore Stramer på tstr@danskerhverv.dk og tlf. 3374 6107 eller seniorøkonom Kristian Skriver på kso@danskerhverv.dk og tlf. 3374 6033.